

Ms Alsenz 2

Die Satzung der Alsenzer Kippe (Ḥevra Qaddisha de-Bikkur Ḥolim: Krankenpflegeverein aus dem Jahre 1821).

Seite 1

אויפזאך

(1 הייטע אים ער"ח אדר תקפ"א לפ"ק האבען מיר אטנטערשריעבנען בחרם איין ביקור חולה
[...])

ועלכע בעשטעהט אין איינער אונבעשטימטע אהל, נעמליך דיא ק[יפה] דערף זא פיהל נעהמען אלז
זיא וויל

דארונטער מוז זיין איין גבאי אונד פרנס אונד געלד אייקאסירער, עס איזט ערלויבט אויך יונגען
דארונטער צו נעהמען. דיא יונגען קעננען אבר ניכט ערוועהלט ווערדען אונטער דיא דרייא
הויבטלייט. עס איזט דער קיפה ערלויבט דיא דרייא הויבטליט צו ערוועהלען אדער דורך גורל
דיא קיפה קאממט אללע ער"ח אלול אונד אללע ער"ח אדר צוזאממען. ווען אבער אדר שני איזט
זא

קאממען זא אדר שני צוזאממען.

(2 אללע ער"ח אלול ווערדן דיא דרייא הויבטלייט ירוועהלט עס מוז אבער דורך גורל געשעהן דיא
דרייא

דיא דאס יאהר וואהרען קעננען דאס צוקונפטיגע יאהר נישט זיין, עס איזט אבער דער קופה
ערל??ט

איין גבאי צו דער וועהלען אהנע גורל זיין מוזען אבער אללע צופריעדען זיין.

(3 גבאי האט צוזארגען פיר דיא געלדער פיר אללע רעכנונגען פיר אללע אויזגאבען און
מוז אללעס איישרייבען אין דאס בוך!

(4 דער פרנס האט צוזארגען וואס פאגעהט אין דער קופה מוז לייט בעשטעללען וואהמאן דיא
נעטהיג האט, ווען עטוואס אין דער קופה פארגעהט מוז עס דען פרנס געוועלט ווערדען.

(5 דער געלדאינקאסער האט יעדען חודש ווען עס מעגליך איזט דאס חודש געלד צו העבען אונד
דעם גבאי צו ברינגען.

ארטיקול וואס דיא קופה זיך ענטהאלט אונד ווס זיא צו טהון האט!

- (1) זיא מוזען קאממען לויט המת זיא ברוכען אבר ניכט אללע צו קאממען דער פרנס האט זיא צו ערוועהלען זא פיעל אלש נעטהיג זיין דורך איינען בריעף !
- (2) ווא מאן ניכט פאללשטענדיג אנין האט מוזען [...]ן זא פיעל מאן ברויכט כל ימי השבעה דער פרנס הטא זיא צו ערוועהלען אבער נור אינער נאך דעם אנדערן !
- (3) פיר אנין צו מאכען איזט עס איין יעדען ערלויבט. איין מאן איין צושטעללען אבער דער קיפה ניכט צורעכנונג צוברענגען.
- (4) אללע ר"ח האט איין יעדער ויו צל' צו צובעצאהלען אונד זאלל אללע ר"ח אין דען געלד איינקאסירער בעצאהלט ווערדען לענגסטענס אללע וי"ו חדשים לענגער דערף קיינער [...] בלייבען ביא דער צוזאמענקונפט מוז עס בעצאהעלט ווערדען נאך פערלויף דרייא יאהר קאן דאס געלד געמינדערט אונד ערדיכט ווערדען אונד אויף וואס פיר ארט דיא געלדעס גברויכט ווערדען.
- (5) פיר איין חולה וועלכער עס נעטהיג האט ער מאג אין דער קיפה זיין אדער ניכט אונד פיר לייטער צו דינגען פאר צו וואכען בריא איינען חולה.
- (6) פיר מלבושים פיר איין מת אונד וואס מאן אויף זאלכע ארט איזט
- (7) דיא געלדער קענען ניכט אנדערסט געברויכט ווערדען אלז אויף זאלכ[...] דערף אויך איין יע[...] ארט אנגעשאפט ווערדען איין שווארץ טוך אונד מטה [...] וואס מאן אויף זאלכע ארט נעטהיג האט.
- עס דערף אויך פאן דעם געלד אויזגעבען ווערדען פיר עניים דיא עס נעטהיג [...]8
- פיר דיעזע אויזגאבען פאר עניים דערף דער גבאי ניכט אלליין טהון, זאנד[ע]ך דער פרנס ונד געלד קאסירער דאבייא האבען.

Seite 2

- (9) ער איזט אויך דער קיפה ערלויבט ווען זיא צוזאמען קאממען פאן דיעזער געלד פיר קאפּפּע אונד קוכען אויז צו געבען.
- (10) ארטיקול פון קנס: דאס גרינגסטע קנס איזט ח"י פשיטים אונד קאן ניכט העהער אלזט' פון זיין
- דאס קנס ווערט אללע מאל ביא דער צוזאמענקונפט געשפראכען אבער נור פאן דיא דריא הויבט-לייט זיא מוזען אבער אללע דרייא ביא אנאנדער זיין איינער אלליין קאן קיין קנס זעצען.

- (11) דיא יעניגען קעננען נור געשטראמט ווערדען, דיא ניכט קוממען וען זיא פאן פרנס בעארטערט זיין אונד קאמען ניכט, אויז ער דער זיא מוזען ערווייזען אלז זיא פריהערהין פעררייזט ווארדען אונד דיא צייט ניכט צוהויז ווארען. ווער אן איינעם ער"ח אדר אדער ער"ח אלול ניכט צו דער קיפה קאסט איזט שטראף פעלליג דיא דיא שטראפע מוזען איינגעשריעבען ווערדען ווען זיא אויך גלייך בעצאהלט ווערדען, דיא יעניגען דיא זיך דיא שטראפע ווייגערן אונד ניכט בעצאהלען דיא זאללען אויז דער קיפה געשטריכען ווערדען אונד לעבענזלענגליך ניכט מעהר אנגענאמען ווערדען אונד האבען קיין אנטהייל אן דען פריהערהרן בעצאהלטען געלד.
- (12) דער גבאי מוז גאראנטיע לאססען פיר דאס איינגענאמענע געלד, דעם גבאי איזט ערלליבט דאס געלט איינעם פאן דען רייכסטען אויז דער קיפה צו געבען געגען ה' למאה דאס געלד מוז אבער אללע ער"ח אלול מיטגעבראכט ווערדען וואה דיא קיפה צו זאמען קאממט.
- (13) ווען קיינער דא איזט דער דאס געלד נעהמען וויל געגען ה' למאה, זא האט דער גבאי דיא ערלויבניס פיער פאן דיא רייכסטען אויז דער קיפה הערויז צו ציהען, אונד דיא יעניגען פיער מוזען גורל שפיעלען וועלכער דאס געלד נעהמען מוז געגען ה' למאה.
- (14) דער גבאי האט צו שפרעכען בייא דער ערשטע צוזאמענקונפט וואה דיא צווייטע צוזאמענקונפט געהאלטען ווערדען זאלל.
- (15) ווען איינער אויז דער קיפה ח"ו לייט ברויכט, אדער זאנסט אויף איין ארט דורך איינען פרעמדען זא מוז דער יעניגע צום פרנס שיקען, אונד דער פרנס האט דיא לייט צו בעשטע ווען דורך שלוחים וועלכע ער בייא דער צוזאמענקונפט פעררעכנען קאן.
- (16) פרנס אונד געלדאיינקאסרער אדר זאנסט איינער אויז דער קיפה דערף קיין אויזגאבע מאכען אהנע ערלויבניס דעם גבאי.
- (17) ווען איינער אויז דער קיפה אויף איין אנדער אָרט ציהט, אונד ווילל אויז דער קיפה זא איזט עס א[יהם] ערלויבט אונד איזט פטור מן חרם הנ"ל ער וז אבער בעצאהלען וואס ער שולדיג איזט אונד מוז פארציכט לייסטען אויף דאס קיפע געלד.
- (18) [...] אָפט אלז איין נייער גבאי ערוועהלט ווירד, זא מוז דער אלטע גבאי רעכנונג אכלעגען אונד מוז איין געטראגען ווערדען אין דאס בוך וויא פיעל געלד זייא איזט אין געגענווארט דער גאנצע קיפה.

(19) ווען איינער שפעטערהין אלז ביז דען ערשטן ר"ח אלול תקפ"ז לפ"ק אין דיא קיפה וויל ז[...] ב' זהובים איינקונפט געלד בעצאהלען.

(20) אללע ער"ח אדר אונד ער"ח אלול מוז איין יעדער פאסטען אדער מוז ח"י פשיטים בעצאהלען

(21) ווען איין קיפה מאן זיין קינד חתונה מאכט אדער איין יונג דער אן דער קיפה איזט חתונה

מאכט זא מוז דער יעניגע צום פרנס שיקען אונד מוס איהם זאגען וואָה אונד אויף

וועלכען טאג דיא חתונה איזט אונד דער פרנס מוז דרייא אויז דער קיפה ערוועהלען

דיא אויף דער חתונה געהען, דאגעגען האבען דיא דרייא קיפה לייט דאס רעכט זיך אבען

אן צו זעצען נעבען דען בעל קדושין !

(22) ווען איינער איין ברית מילה פאן דען קיפה לייט האט, זא מוז ער וויא אבען

געמעלד דרייא קיפה לייט פאן פרנס ערוועהלען לאססען אונד האבען דיא

רעכט נעבען דען מהלן צו זיצען.

Übertragung:

[Seite 1]

Aufsache

1) Heute im 'Erev Rosh Ḥodesh (=Neumondsvorabend) Adar 5781 nach der kleinen Zählung haben mir untergeschriebenen be-Ḥerem (=unter Androhung des Banns) ein Bikkur Ḥolim [gegründet],

welche besteht in einer unbestimmte Zahl, nämlich die K[ippe] (=Kasse) darf so viel Namen als sie will,

darunter muss sein ein Gabbai (= Gemeindediener) und Parnas (= Gemeindevorsteher) und Geld Einkassierer. Es ist erlaubt auch Jungen

darunter zu nehmen. Die Jungen können aber nicht erwählt werden unter die drei

Hauptleute. Es ist der Kippe erlaubt die drei Hauptleute zu erwählen oder durch Goral (=Los).

Die Kippe kommt alle 'Erev Rosh Hodesh Elul und alle Erev Rosh Hodesh Adar zusammen. Wenn aber Adar Sheni (=zweiter Adar) ist, so

kommen sie Adar Sheni zusammen.

2) Alle 'Erev Rosh Hodesh Elul werden die drei Hauptleute erwählt, es muss aber durch Goral geschehen. Die drei,

die das (=dieses) Jahr waren, können das zukünftige Jahr nicht sein. Es ist aber der Kippe erlaubt,

ein Gabbai zu erwählen ohne Goral. (Es) müssen aber alle zufrieden sein.

3) Gabbai hat zu sorgen für die Gelder für alle Rechnungen für alle Ausgaben, un(d)

muss alles einschreiben in das Buch.

4) Der Parnas hat zu sorgen was vorgeht in der Kippe, muss Leute bestellen wo man die

nötig hat, wann etwas in der Kippe vorgeht, muss es den Franz gewählt werden.

5) Der Geldeinkassierer hat jeden Hodesch (=Monat), wenn es möglich ist, das Hodesch-Geld zu heben und

dem Gabbai zu bringen.

Artikel, was die Kippe sich enthält und was sie zu thun hat!

1) Sie müssen kommen Livyat ha-met (= zur Begleitung des Verstorbenen), sie brauchen aber nicht alle zu kommen. Der Parnas hat sie

zu erwählen so viel als nötig sein durch einen Brief!

2) Wo man nicht vollständig 'Onen (=mit Trauer Beschäftigter) hat, müssen [...]n so viel man braucht Kol yeme ha-shiva' (=alle sieben Trauertage).

Der Parnas hat sie zu erwählen aber nur einer nach dem anderen!

3) Für Onen zu machen ist es ein jedem erlaubt, ein Mann einzustellen, aber der Kippe

nicht Zurechnung zubringen.

4) Alle Rosh Hodesh hat ein jeder 6 Zellem (Kreuzer) zu bezahlen und soll alle Rosh Hodesh in den Geldeinkassierer bezahlt er den längstens alle 6 Hodaschim (Monate). Länger darf keiner [...] bleiben. Bei

der Zusammenkunft muss es bezahlt werden. Nach Verlauf drei Jahr kann das Geld

gemindert und erdicht werden und auf was für Art die Gelder gebraucht werden.

5) Für ein Hole (= Kranken), welcher es nötig hat, er mag in der Kippe sein oder nicht, und für

Leiter zu dingen vor zu wachen Bari (= ein Gesunder) einen Hole.

6) Für Malbushim (= Bekleidung) für ein Met (=Toten) und was man für solche Art ist.

7) Die Gelder können nicht anders gebraucht werden als auf solch[...] darf auch ein je[...] Art angeschafft werden ein schwarz Tuch und Mita (=Bett) [...] was man auf solche Art nötig hat.

8) Es darf auch von dem Geld ausgegeben werden für Aniyim (= Armen), die es nötig [...],

für diese Ausgaben für Aniyim darf der Gabbai nicht allein tun, sond[e]r[n] der Parnas und Geldkassierer dabei haben.

[Seite 2]

9) Es ist auch der Kippe erlaubt, wenn sie zusammen kommen, von diesem Geld für Kaffee

und Kuchen auszugeben.

10) Artikel von der Qenas (=Strafgebühr): Das geringste Qenas ist 18 Peshitim (= Pfennige) und kann nicht höher sein als 9 von sein.

Das Knas wird alle mal bei der Zusammenkunft gesprochen, aber nur von die drei Haupt-

Leute. Sie müssen aber alle drei beieinander sein. Einer allein kann kein Qenas setzten.

11) Diejenigen können nur gestrafft werden, die nicht kommen, wenn sie von Parnas beordert

sein und kommen nicht, außer der sie müssen erweisen als sie früher hin verreist worden

und die Zeit nicht zuhause waren. Wer an einem 'Erev Rosh Hodesh Adar oder 'Erev Rosh Hodesh Elul nicht zu der

Kippe kommt, ist straffällig. Die, die Strafe müssen eingeschrieben werden, wenn sie

auch gleich bezahlt werden. Diejenige(n), die sich die Strafe weigern und nicht bezahlen,

die sollen aus der Kippe gestrichen werden und lebenslänglich nicht mehr angenommen

werden und haben kein Anteil an den früheren bezahlten Geld.

12) Der Gabbai muss das Buch halten solange er Gabbai ist. Es ist aber erlaubt der beste

Schreiber unter der Kippe alles zu schreiben in Gegenwart der ganze Kippe.

Der Gabbai muss Garantie lassen für das eingenommene Geld. Dem Gabbai ist erlaubt,

das Geld einem von den reichsten aus der Kippe heraus zu geben gegen 5 le-me'a (= zu Hundert). Das Geld

Muss aber alle 'Erev Rosh Hodesh Elul mitgebracht werden, wo die Kippe zusammen-kommt.

13) Wenn keiner da ist, der das Geld nehmen will gegen 5 le-me'a, so hat der Gabbai die

Erlaubnis, vier von die reichsten aus der Kippe heraus zu ziehen, und diejenigen vier müssen Goral (= Los) spielen, welcher das Geld nehmen muss gegen 5 le-me'a.

14) Der Gabbai hat zu sprechen bei der ersten Zusammenkunft, wo die zweite Zusammenkunft gehalten werden soll.

15) Wenn einer aus der Kippe - Has we-shalom (= Gott behüte!)- Leute braucht oder sonst auf ein Art durch einen

fremden, so muss derjenige zum Parnas schicken, und der Parnas hat die Leute zu bestellen

durch Sheluḥim (=Boten), welche er bei der Zusammenkunft verrechnen kann.

16) Parnas und Geldeinkassierer oder sonst einer aus der Kippe darf kein Ausgabe

machen ohne Erlaubnis dem Gabbai.

17) Wenn einer aus der Kippe auf ein ander Ort zieht und will aus der Kippe, so ist

es i[hm]erlaubt, und [er] ist paṭur min Ḥerem ha-nizqar le-‘el (= frei von dem o.g. Bann). Er muss aber bezahlen, was er

schuldig ist und muss Verzicht leisten auf das Kippe Geld.

18) [...] oft als ein neuer Gabbai erwählt wird, so muss der alte Gabbai Rechnung ablegen

und muss eingetragen werden in das Buch wie viel Geld sei ist in Gegenwart der ganze Kippe.

[Seite 3]

19) Wenn einer später hin als bis der ersten Rosh Ḥodesh Elul 5787 nach der Kleinen Zählung in die Kippe will s[...]

2 Zehuvim (= Gulden) Einkunft Geld bezahlen.

20) Alle ‘Erev Rosh Ḥodesh Adar und ‘Erev Rosh Ḥodesh Elul muss ein jeder fasten oder muss 18 Peshiṭim (= Pfennige) bezahlen.

21) Wenn ein Kippe-Mann sein Kind Ḥatuna (= Hochzeit) macht oder ein Jung der an dere Kippe ist Ḥatuna

macht, so muss derjenige zum Parnas schicken und muss ihm sagen wo und auf welchen Tag die Ḥatuna ist, und der Parnas muss drei aus der Kippe erwählen, die auf der Ḥatuna gehen. Dagegen haben die drei Kippe-Leute das Recht sich oben

an zu setzen neben der Ba‘al Qiddushin (= Bräutigam).

22) Wenn ein Brit mila (= Rituelle Beschneidung) von den Kippe-Leute hat, so muss er, wie oben gemeld, drei Kippe-Leute von Parnas erwählen lassen und haben die

Recht neben den Moheln (= Vollzieher der rituellen Beschneidung) zu sitzen.